

C9461Series[M]-SDS_NETHERLANDS-Dutch-06.pdf

C9461Series[Y]-SDS_NETHERLANDS-Dutch-06.pdf

VEILIGHEIDSINFORMATIEBLAD

RUBRIEK 1: Identificatie van de stof of het mengsel en van de vennootschap/onderneming

1.1. Productidentificatie

Andere namen of synoniemen van de stof of het mengsel	C9461Series[M]
Registratienummer	N/A
Synoniemen	Geen.
Datum van uitgifte	28-Feb-2011
Versienummer	02
Revisiedatum	25-Jun-2013
Datum van vervanging	28-Feb-2011

1.2. Relevant geïdentificeerd gebruik van de stof of het mengsel en ontraden gebruik

Geïdentificeerd gebruik	Inkjetprinten
Ontraden gebruik	Geen bekend.
Bedrijfsidentificatie	Hewlett-Packard Nederland B.V. Startbaan 16, 1187 XR Amstelveen The Netherlands Telefoonnummer 31 20 547 69 11 Hewlett-Packard's gezondheidsrisico-informatielijn (Gratis binnen de V.S.) 1-800-457-4209 (Direct) 1-503-494-7199 HP klantenservicelijn (Gratis binnen de V.S.) 1-800-474-6836 (Direct) 1-208-323-2551 E-mail: hpcustomer.inquiries@hp.com Telefoonnummer van het Vergiften Informatie Centrum 030 2748888

RUBRIEK 2: Identificatie van de gevaren

2.1. Indeling van de stof of het mengsel

Indeling overeenkomstig Richtlijn 67/548/EEG of 1999/45/EG zoals gewijzigd

Overzicht noodgevallen	Contact met huid en ogen kan tot irritatie leiden. Inslikken kan misselijkheid, overgeven en diarree veroorzaken. Kan sensibilisering veroorzaken bij gevoelige mensen.
-------------------------------	---

Samenvatting van de gevaren

Fysieke gevaren	Niet ingedeeld voor fysische gevaren.
Gezondheidseffecten	Niet geclassificeerd als risico voor de gezondheid.
Milieugevaren	Niet ingedeeld voor milieugevaren.
Specifieke gevaren	Niet beschikbaar.
Belangrijkste symptomen	Niet beschikbaar.

2.2. Etiketteringselementen

Etikettering overeenkomstig Richtlijn 67/548/EEG of 1999/45/EG zoals gewijzigd

Bevat:	2-pyrrolidon, Alkyldiol, Diethyleenglycol, Triethanolamine, Water
R-zin(nen)	Niet beschikbaar.
S-zin(nen)	Niet beschikbaar.
Autorisatienummer	Niet beschikbaar.
Aanvullende etiketteringsinformatie	Niet van toepassing.

2.3. Andere gevaren

Deze magenta inkt is niet geclassificeerd volgens EU-richtlijn 1999/45/EG. Potentiële routes voor overmatige blootstelling aan dit product zijn huid- en oogcontact. Inademing van damp en inslikken zijn in normale gebruiksomstandigheden naar verwachting geen significante blootstellingsroutes voor dit product. Voor deze specifieke formule zijn geen volledige toxiciteitsgegevens beschikbaar.

RUBRIEK 3: Samenstelling en informatie over de bestanddelen

3.2. Mengsels

Algemene informatie

Chemische naam	%	CAS-nummer /EG-nummer	REACH-registratienummer	Catalogus nummer	Opmerkingen
Water	<70	7732-18-5 231-791-2	-	-	
Classificatie:	DSD: -				
	CLP: -				
2-pyrrolidon	<7.5	616-45-5 210-483-1	-	-	
Classificatie:	DSD: Xi;R36				
	CLP: Eye Irrit. 2;H319				
Diethyleenglycol	<7.5	111-46-6 203-872-2	-	603-140-00-6	
Classificatie:	DSD: Xn;R22				
	CLP: Acute Tox. 4;H302				
Alkyldiol	<5	Confidentieel 230-029-6	-	-	
Classificatie:	DSD: Xi;R36/37/38				
	CLP: Skin Irrit. 2;H315, Eye Irrit. 2;H319, STOT SE 3;H335				
Triethanolamine	<1	102-71-6 203-049-8	-	-	
Classificatie:	DSD: -				
	CLP: -				

Opmerkingen m.b.t. de samenstelling

Deze inksupplies bevatten een inksamenstelling op waterbasis. Dit product is beoordeeld volgens de criteria in de EU-richtlijn 67/548/EEC en 1999/45/EC en amendementen. Voor de volledige tekst van de R-zinnen waarnaar in deze sectie wordt verwezen zie Sectie 16.

RUBRIEK 4: Eerstehulpmaatregelen

Algemene informatie Niet beschikbaar.

4.1. Beschrijving van de eerstehulpmaatregelen

Inhalatie	In de frisse lucht plaatsen. Als de symptomen aanhouden moet medische hulp worden ingeroepen.
Contact met huid	Was het getroffen lichaamsdeel grondig met een mengsel van water en een milde zeep. Indien irritatie aanhoudt moet medische hulp worden ingeroepen.
Contact met ogen	Wrijf niet in de ogen. Onmiddellijk spoelen met een grote hoeveelheid schoon, warm water (lage druk) gedurende ten minste 15 minuten of totdat de deeltjes zijn verwijderd. Indien irritatie aanhoudt moet medische hulp worden ingeroepen.
Inslikken	Als het materiaal opgenomen is dient er onmiddellijk een arts gewaarschuwd te worden of een centrum voor vergiftigingsgevallen

4.2. Belangrijkste acute en uitgestelde symptomen en effecten Niet beschikbaar.

4.3. Vermelding van de vereiste onmiddellijke medische verzorging en speciale behandeling No notes to physicians.

RUBRIEK 5: Brandbestrijdingsmaatregelen

Algemene brandrisico's Niet beschikbaar.

5.1. Blusmiddelen	
Geschikte blusmiddelen	CO2, water, droog chemisch of schuim
Ongeschikte blusmiddelen	Niet bekend.

5.2. Speciale gevaren die door de stof of het mengsel worden veroorzaakt Niet beschikbaar.

5.3. Advies voor brandweertaken

Speciale beschermende uitrusting voor brandweertaken	Niet beschikbaar.
Speciale brandbestrijdingsprocedures	Niet beschikbaar.

RUBRIEK 6: Maatregelen bij het accidenteel vrijkomen van de stof of het mengsel

6.1. Persoonlijke voorzorgsmaatregelen, beschermde uitrusting en noodprocedures

Voor andere personen dan de hulpdiensten	De vereiste beschermende uitrusting dragen.
Voor de hulpdiensten	Niet beschikbaar.

6.2. Milieuvoorzorgsmaatregelen Product niet in de riolering laten komen. Niet naar het oppervlaktewater of de riolering laten afvloeien.

6.3. Insluitings- en reinigingsmethoden en -materiaal Niet beschikbaar.

6.4. Verwijzing naar andere rubrieken Niet beschikbaar.

RUBRIEK 7: Hantering en opslag

7.1. Voorzorgsmaatregelen voor het veilig hanteren van de stof of het mengsel Aanraking met ogen, huid en kleding vermijden. Verontreinigde kleding verwijderen en wassen voor hergebruik.

7.2. Voorwaarden voor een veilige opslag, met inbegrip van incompatibele producten Buiten bereik van kinderen bewaren Niet blootstellen aan extreme hitte of kou. Verwijderd van sterke oxidatiemiddelen opslaan.

7.3. Specifiek eindgebruik Niet beschikbaar.

RUBRIEK 8: Maatregelen ter beheersing van blootstelling/persoonlijke bescherming

8.1. Controleparameters

Grenswaarden voor beroepsmatige blootstelling	Geen blootstellingsgrenswaarden vastgesteld voor de bestanddelen.
Biologische grenswaarden	Geen biologische blootstellingsgrenswaarden vastgesteld voor de bestanddelen.
Aanbevolen monitoringsprocedures	Niet beschikbaar.
Afgeleide dosis zonder effect (DNEL)	Niet beschikbaar.
Voorspelde concentratie zonder effect (PNECS)	Niet beschikbaar.

8.2. Maatregelen ter beheersing van blootstelling

Passende technische maatregelen Gebruiken in een goed-geventileerde omgeving.

Individuele beschermingsmaatregelen, zoals persoonlijke beschermingsmiddelen

Algemene informatie	Gebruik persoonlijke beschermingsmiddelen om contact met huid en ogen zo veel mogelijk te beperken.
Bescherming van de ogen/het gezicht	Niet noodzakelijk bij beoogd gebruik.
Bescherming van de huid	
- Bescherming van de handen	Niet beschikbaar.
- Andere maatregelen	Beschermende handschoenen zijn niet noodzakelijk bij beoogd gebruik.

Bescherming van de ademhalingswegen	Bij niet-beoogd gebruik (bijvoorbeeld na het morsen van een grote hoeveelheid) kan het dragen van stofbril en stofmasker noodzakelijk zijn.
Thermische gevaren	Niet beschikbaar.
Hygiënische maatregelen	Gebruiken volgens goede industriële hygiëne en veiligheid.

RUBRIEK 9: Fysische en chemische eigenschappen

9.1. Informatie over fysische en chemische basiseigenschappen

Verschijningsvorm

Fysische toestand	Niet beschikbaar.
Vorm	Niet beschikbaar.
Kleur	Magenta
Geur	Niet beschikbaar.
Geurdrempelwaarde	Niet beschikbaar.
pH	9.4
Smeltpunt/vriespunt	Niet beschikbaar.
Beginkookpunt en kooktraject	Niet bepaald
Vlampunt	Niet van toepassing.
Verdampingssnelheid	Niet bepaald
Ontvlambaarheid (vast, gas)	Niet van toepassing.

Bovenste/onderste ontvlambaarheids- of explosiegrenswaarden

Onderste ontvlambaarheidsgrenswaarde (%)	Niet bepaald
Bovenste ontvlambaarheidsgrenswaarde (%)	Niet beschikbaar.
Dampspanning	Niet bepaald
Relatieve dichtheid	Niet beschikbaar.
Oplosbaarheid	Oplosbaar in water
Verdelingscoëfficiënt (n-octanol/water)	Niet beschikbaar.
Zelfontbrandingstemperatuur	Niet bepaald
Ontledingstemperatuur	Niet beschikbaar.
Viscositeit	Niet van toepassing.
Ontploffingseigenschappen	Niet beschikbaar.
Oxiderende eigenschappen	Niet bepaald

9.2. Overige informatie

VOV (gewichts%)	< 241 g/l
------------------------	-----------

RUBRIEK 10: Stabiliteit en reactiviteit

10.1. Reactiviteit	Niet beschikbaar.
10.2. Chemische stabiliteit	Stabiel onder de aanbevolen opslagcondities.
10.3. Mogelijke gevaarlijke reacties	Zal niet gebeuren.
10.4. Te vermijden omstandigheden	Niet beschikbaar.
10.5. Chemisch op elkaar inwerkende materialen	Onverenigbaar met sterke basen en oxidatiemiddelen.
10.6. Gevaarlijke ontledingsproducten	Bij afbraak kan dit product vluchtige stikstofoxides, koolmonoxide, kooldioxide en/of koolwaterstoffen met een laag moleculair gewicht uitstoten. aldehyden, ketonen, waterstoffluoride, gefluoreerde koolwaterstoffen

---

RUBRIEK 11: Toxicologische informatie

Algemene informatie	Niet beschikbaar.
Informatie over waarschijnlijke blootstellingsrouten	
Inslikken	Niet beschikbaar.

Inhalatie	Niet beschikbaar.
Contact met huid	Niet beschikbaar.
Contact met ogen	Niet beschikbaar.
Verschijnselen	Niet beschikbaar.

11.1. Informatie over toxicologische effecten

Bestanddelen	Soorten	Testresultaten
2-pyrrolidon (CAS 616-45-5)		
Acuut		
<i>Oraal</i>		
LD50	Cavia	6500 mg/kg
	Rat	6500 mg/kg
Diethyleenglycol (CAS 111-46-6)		
Acuut		
<i>Andere maatregelen</i>		
LD50	Konijn	2000 mg/kg
	Muis	22500 mg/kg
		9.6 g/kg
	Rat	7700 mg/kg
		7.7 g/kg
<i>Huid</i>		
LD50	Konijn	11890 mg/kg
<i>Oraal</i>		
LD50	Cavia	8700 mg/kg
		14 g/kg
	Hond	9000 mg/kg
	Kat	3300 mg/kg
	Konijn	26.9 g/kg
	Muis	23700 mg/kg
		13.3 g/kg
	Rat	12565 mg/kg
		15.6 g/kg
Triethanolamine (CAS 102-71-6)		
Acuut		
<i>Andere maatregelen</i>		
LD50	Muis	1450 mg/kg
<i>Huid</i>		
LD50	Konijn	> 20000 mg/kg
<i>Oraal</i>		
LD50	Cavia	5300 mg/kg
	Rat	8 g/kg
Huidcorrosie/-irritatie	Niet beschikbaar.	
Ernstig oogletsel/oogirritatie	Niet beschikbaar.	
Sensibilisatie van de luchtwegen	Niet beschikbaar.	
Huidsensibilisering	Niet beschikbaar.	
Mutageniteit in geslachtscellen	Niet beschikbaar.	
Kankerverwekkend-vermogen	Niet beschikbaar.	
Giftigheid voor de voortplanting	Niet beschikbaar.	

Specifieke doelorgaantoxiciteit bij eenmalige blootstelling	Niet beschikbaar.
Specifieke doelorgaantoxiciteit bij herhaalde blootstelling	Niet beschikbaar.
Aspiratiegevaar	Niet beschikbaar.
Informatie over het mengsel versus informatie over de stof	Niet beschikbaar.
Overige informatie	Deze inktformule is niet getest op toxicologische effecten. Zie sectie 2 voor mogelijke gevolgen voor de gezondheid en sectie 4 voor eerstehulpverlening.

RUBRIEK 12: Ecologische informatie

Aquatische toxiciteit LC50/96h/Dikkopelrits => 750 mg/L

12.1. Toxiciteit

Bestanddelen	Soorten	Testresultaten
2-pyrrolidon (CAS 616-45-5)		
Aquatisch		
Kreeftachtigen	EC50	watervlo (daphnia pulex) 13.21 mg/l, 48 uren
Diethyleenglycol (CAS 111-46-6)		
Aquatisch		
Vis	LC50	Muskietenvisje (Gambusia affinis) > 32000 mg/l, 96 uren
Triethanolamine (CAS 102-71-6)		
Aquatisch		
Kreeftachtigen	EC50	Watervlo (Ceriodaphnia dubia) 565.2 - 658.3 mg/l, 48 uren
Vis	LC50	Amerikaanse elrits (pimephales promelas) 10610 - 13010 mg/l, 96 uren
12.2. Persistentie en afbreekbaarheid	Niet beschikbaar.	
12.3. Bioaccumulatie	Niet beschikbaar.	
Verdelingscoëfficiënt n-octanol/water (log Kow)		
2-pyrrolidon		-0.85
Triethanolamine		-1
Bioconcentratiefactor (BCF)	Niet beschikbaar.	
12.4. Mobiliteit in de bodem	Niet beschikbaar.	
12.5. Resultaten van PBT- en zPzB-beoordeling	Geen PBT- of zPzB-stof of mengsel.	
12.6. Andere schadelijke effecten	Niet beschikbaar.	

RUBRIEK 13: Instructies voor verwijdering

13.1. Afvalverwerkingsmethoden

Restafval	Niet beschikbaar.
Verontreinigde verpakking	Niet beschikbaar.
EU-afvalcode	Niet beschikbaar.
Verwijderingsmethoden / informatieover verwijdering	Zorg ervoor dat verwijdering plaatsvindt in overeenstemming met landelijke, provinciale en gemeentelijke voorschriften. Dankzij het programma voor de recyclage van onderdelen van HP Planet Partners (trademark) kunnen originele onderdelen van HP Inkjet- en LaserJetprinters op een eenvoudige manier worden hergebruikt. Ga naar http://www.hp.com/recycle voor meer informatie. Daar kunt u ook nagaan of deze service in uw regio beschikbaar is.

RUBRIEK 14: Informatie met betrekking tot het vervoer

ADR

Niet gereguleerd als gevaarlijke goederen.

RID

Niet gereguleerd als gevaarlijke goederen.

ADN

Niet gereguleerd als gevaarlijke goederen.

IATA

Niet gereguleerd als gevaarlijke goederen.

IMDG

Niet gereguleerd als gevaarlijke goederen.

RUBRIEK 15: Regelgeving**15.1. Specifieke veiligheids-, gezondheids- en milieureglementen en -wetgeving voor de stof of het mengsel****EU-regelgeving****Verordening (EG) Nr. 1005/2009 betreffende de ozonlaag afbrekende stoffen, Bijlage I**

Niet vermeld.

Verordening (EG) Nr. 1005/2009 betreffende de ozonlaag afbrekende stoffen, Bijlage II

Niet vermeld.

Verordening (EG) Nr. 850/2004 betreffende persistente organische verontreinigende stoffen, Bijlage I, als geamendeerd

Niet vermeld.

Verordening (EG) Nr. 689/2008 betreffende de in- en uitvoer van gevaarlijke chemische stoffen, Bijlage I, deel 1, als geamendeerd

Niet vermeld.

Verordening (EG) Nr. 689/2008 betreffende de in- en uitvoer van gevaarlijke chemische stoffen, Bijlage I, deel 2, als geamendeerd

Niet vermeld.

Verordening (EG) Nr. 689/2008 betreffende de in- en uitvoer van gevaarlijke chemische stoffen, Bijlage I, deel 3, als geamendeerd

Niet vermeld.

Verordening (EG) Nr. 689/2008 betreffende de in- en uitvoer van gevaarlijke chemische stoffen, Bijlage V, als geamendeerd

Niet vermeld.

Verordening (EG) Nr. 166/2006 Bijlage II Register inzake de uitstoot en overbrenging van verontreinigende stoffen

Niet vermeld.

Verordening (EG) Nr. 1907/2006 REACH Artikel 59(1) Kandidaatslijst als op het ogenblik gepubliceerd door de ECHA

Niet vermeld.

Autorisaties**Verordening (EG) Nr. 143/2011 Bijlage XIV Autorisatieplichtige stoffen**

Niet vermeld.

Beperkingen op het gebruik**Verordening (EG) Nr. 1907/2006 REACH Bijlage XVII Stoffen die onderhevig zijn aan beperkingen met betrekking tot marketing en gebruik als geamendeerd**

Niet vermeld.

Richtlijn 2004/37/EG betreffende de bescherming van de werknemers tegen de risico's van blootstelling aan carcinogene of mutagene agentia op het werk

Niet gereguleerd.

Richtlijn 92/85/EEG (Seveso II) betreffende de beheersing van de gevaren van zware ongevallen waarbij gevaarlijke stoffen zijn betrokken.

Niet gereguleerd.

Andere EU verordeningen**Richtlijn 96/82/EEG (Seveso II) betreffende de beheersing van de gevaren van zware ongevallen waarbij gevaarlijke stoffen zijn betrokken**

Niet gereguleerd.

Richtlijn 98/24/EG betreffende de bescherming van de gezondheid en de veiligheid van werknemers tegen risico's van chemische agentia op het werk

Diethyleenglycol (CAS 111-46-6)

Richtlijn 94/33/EG betreffende de bescherming van jongeren op het werk

Niet gereguleerd.

Overige regelgeving	Alle chemische stoffen in dit HP-product zijn gemeld of zijn vrijgesteld van melding onder de wetten betreffende de melding van chemische stoffen, in de volgende landen: VS(TSCA), EU (EINECS/ELINCS), Zwitserland, Canada (DSL/NDSL), Australië, Japan, Filipijnen, Zuid-Korea, Nieuw-Zeeland en China.
Nationale regelgeving	Niet beschikbaar.
15.2. Chemischeveiligheidsbeoordeling	Niet beschikbaar.

RUBRIEK 16: Overige informatie

Referenties	Niet beschikbaar.
De volledige tekst van alle waarschuwingen of R-zinnen en H-gevarenaanduidingen in de Paragrafen 2 tot en met 15	R22 Schadelijk bij inslikken. R36 Irriterend voor de ogen. R36/37/38 Irriterend voor de ogen, de ademhalingswegen en de huid. H302 Schadelijk bij inslikken. H315 Veroorzaakt huidirritatie. H319 Veroorzaakt ernstige oogirritatie. H335 Kan irritatie van de luchtwegen veroorzaken.
Revisie-informatie	RUBRIEK 2: Identificatie van de gevaren: 2.3. Andere gevaren
Trainingsinformatie	Niet beschikbaar.
Afwijzing van aansprakelijkheid	Dit document met veiligheidsinformatie wordt kosteloos beschikbaar gesteld aan klanten van Hewlett-Packard Company. De hierin geboden informatie is de meest recente die bij opstelling van het document bekend is aan Hewlett-Packard Company en wordt door haar geacht juist te zijn. De inhoud mag niet worden opgevat als een garantie dat de beschreven producten specifieke eigenschappen bezitten, of geschikt zijn voor bepaalde doeleinden. Het document is opgesteld overeenkomstig de wettelijke vereisten die gelden in de onder Sectie 1 hierboven genoemde jurisdictie, en kan mogelijk niet voldoen aan de wettelijke vereisten in andere landen
Informatie van de fabrikant	Hewlett-Packard Company 3000 Hanover Street Palo Alto, California 94304-1112 US (Direct) 1-503-494-7199 (Gratis binnen de V.S.) 1-800-457-4209

Verklaring van afkortingen

ACGIH	American Conference of Governmental Industrial Hygienists
CAS	Chemical Abstracts Service
CERCLA	Comprehensive Environmental Response Compensation and Liability Act
CFR	Code of Federal Regulations
COC	Cleveland openbekertest
Amerikaanse Departement van Transport (DOT)	Department of Transportation
EPCRA	Emergency Planning and Community Right-to-Know Act (ook wel SARA genaamd)
IARC	Het ""International Agency for Research on Cancer"" : Internationaal kankerinstituut
NIOSH	National Institute for Occupational Safety and Health
NTP	Het ""National Toxicology Program"" (nationaal vergiften programma)
OSHA	Occupational Safety and Health Administration
PEL (Toelaatbare concentratie voor blootstelling)	Grenswaarde voor toegestane blootstelling
RCRA	De ""Resource Conservation and Recovery Act"", wetgeving over terugwinning en behoud van grondstoffen
REC	Aanbevolen
REL	Aanbevolen grenswaarde voor blootstelling
SARA	Superfund Amendments and Reauthorization Act of 1986
TGG 15 min.	Grenswaarde voor kortdurende blootstelling
TCLP: <waarde>	Toxicity Characteristics Leaching Procedure
MAC	Grenswaarde voor kortdurende blootstelling
TSCA	De ""Toxic Substances Control Act"" (Beheer van giftige stoffen)
VOV	Vluchtige organische stoffen

RUBRIEK 1: Identificatie van de stof of het mengsel en van de vennootschap/onderneming

1.1. Productidentificatie

Andere namen of synoniemen van de stof of het mengsel	C9461Series[Y]
Registratienummer	N/A
Synoniemen	Geen.
Datum van uitgifte	28-Feb-2011
Versienummer	02
Revisiedatum	25-Jun-2013
Datum van vervanging	28-Feb-2011

1.2. Relevant geïdentificeerd gebruik van de stof of het mengsel en ontraden gebruik

Geïdentificeerd gebruik	Inkjetprinten
Ontraden gebruik	Geen bekend.
Bedrijfsidentificatie	Hewlett-Packard Nederland B.V. Startbaan 16, 1187 XR Amstelveen The Netherlands Telefoonnummer 31 20 547 69 11 Hewlett-Packard's gezondheidsrisico-informatielijn (Gratis binnen de V.S.) 1-800-457-4209 (Direct) 1-503-494-7199 HP klantenservicelijn (Gratis binnen de V.S.) 1-800-474-6836 (Direct) 1-208-323-2551 E-mail: hpcustomer.inquiries@hp.com Telefoonnummer van het Vergiften Informatie Centrum 030 2748888

RUBRIEK 2: Identificatie van de gevaren

2.1. Indeling van de stof of het mengsel

Indeling overeenkomstig Richtlijn 67/548/EEG of 1999/45/EG zoals gewijzigd

Overzicht noodgevallen	Contact met huid en ogen kan tot irritatie leiden. Inslikken kan misselijkheid, overgeven en diarree veroorzaken.
-------------------------------	---

Samenvatting van de gevaren

Fysieke gevaren	Niet ingedeeld voor fysische gevaren.
Gezondheidseffecten	Niet geclassificeerd als risico voor de gezondheid.
Milieugevaren	Niet ingedeeld voor milieugevaren.
Specifieke gevaren	Niet beschikbaar.
Belangrijkste symptomen	Niet beschikbaar.

2.2. Etiketteringselementen

Etikettering overeenkomstig Richtlijn 67/548/EEG of 1999/45/EG zoals gewijzigd

Bevat:	2-pyrrolidon, Alkyldiol, Diethyleenglycol, Water
R-zin(nen)	Niet beschikbaar.
S-zin(nen)	Niet beschikbaar.
Autorisatienummer	Niet beschikbaar.
Aanvullende etiketteringsinformatie	Niet van toepassing.

2.3. Andere gevaren

Deze geel inkt is niet geclassificeerd volgens EU-richtlijn 1999/45/EG. Potentiële routes voor overmatige blootstelling aan dit product zijn huid- en oogcontact Inademing van damp en inslikken zijn in normale gebruiksomstandigheden naar verwachting geen significante blootstellingsroutes voor dit product. Voor deze specifieke formule zijn geen volledige toxiciteitsgegevens beschikbaar

RUBRIEK 3: Samenstelling en informatie over de bestanddelen

3.2. Mengsels

Algemene informatie

Chemische naam	%	CAS-nummer /EG-nummer	REACH-registratienummer	Catalogus nummer	Opmerkingen
Water	<80	7732-18-5 231-791-2	-	-	
Classificatie:	DSD: -				
	CLP: -				
2-pyrrolidon	<10	616-45-5 210-483-1	-	-	
Classificatie:	DSD: Xi;R36				
	CLP: Eye Irrit. 2;H319				
Diethyleenglycol	<7.5	111-46-6 203-872-2	-	603-140-00-6	
Classificatie:	DSD: Xn;R22				
	CLP: Acute Tox. 4;H302				
Alkyldiol	<5	Confidentieel 230-029-6	-	-	
Classificatie:	DSD: Xi;R36/37/38				
	CLP: Skin Irrit. 2;H315, Eye Irrit. 2;H319, STOT SE 3;H335				

Opmerkingen m.b.t. de samenstelling

Deze inkt-suppliees bevatten een inkt-samenstelling op waterbasis. Dit product is beoordeeld volgens de criteria in de EU-richtlijn 67/548/EEC en 1999/45/EC en amendementen. Voor de volledige tekst van de R-zinnen waarnaar in deze sectie wordt verwezen zie Sectie 16.

RUBRIEK 4: Eerstehulpmaatregelen

Algemene informatie Niet beschikbaar.

4.1. Beschrijving van de eerstehulpmaatregelen

Inhalatie	In de frisse lucht plaatsen. Als de symptomen aanhouden moet medische hulp worden ingeroepen.
Contact met huid	Was het getroffen lichaamsdeel grondig met een mengsel van water en een milde zeep. Indien irritatie aanhoudt moet medische hulp worden ingeroepen.
Contact met ogen	Wrijf niet in de ogen. Onmiddellijk spoelen met een grote hoeveelheid schoon, warm water (lage druk) gedurende ten minste 15 minuten of totdat de deeltjes zijn verwijderd. Indien irritatie aanhoudt moet medische hulp worden ingeroepen.
Inslikken	Als het materiaal opgenomen is dient er onmiddellijk een arts gewaarschuwd te worden of een centrum voor vergiftigingsgevallen

4.2. Belangrijkste acute en uitgestelde symptomen en effecten Niet beschikbaar.

4.3. Vermelding van de vereiste onmiddellijke medische verzorging en speciale behandeling No notes to physicians.

RUBRIEK 5: Brandbestrijdingsmaatregelen

Algemene brandrisico's Niet beschikbaar.

5.1. Blusmiddelen

Geschikte blusmiddelen	CO ₂ , water, droog chemisch of schuim
Ongeschikte blusmiddelen	Niet bekend.

5.2. Speciale gevaren die door de stof of het mengsel worden veroorzaakt Niet beschikbaar.

5.3. Advies voor brandweerlieden

Speciale beschermende uitrusting voor brandweerlieden	Niet beschikbaar.
Speciale brandbestrijdingsprocedures	Niet beschikbaar.

RUBRIEK 6: Maatregelen bij het accidenteel vrijkomen van de stof of het mengsel

6.1. Persoonlijke voorzorgsmaatregelen, beschermde uitrusting en noodprocedures

Voor andere personen dan de hulpdiensten	De vereiste beschermende uitrusting dragen.
Voor de hulpdiensten	Niet beschikbaar.

6.2. Milieuvorzorgsmaatregelen Product niet in de riolering laten komen. Niet naar het oppervlaktewater of de riolering laten afvloeien.

6.3. Insluitings- en reinigingsmethoden en -materiaal Niet beschikbaar.

6.4. Verwijzing naar andere rubrieken Niet beschikbaar.

RUBRIEK 7: Hantering en opslag

7.1. Voorzorgsmaatregelen voor het veilig hanteren van de stof of het mengsel Aanraking met ogen, huid en kleding vermijden.

7.2. Voorwaarden voor een veilige opslag, met inbegrip van incompatibele producten Buiten bereik van kinderen bewaren Niet blootstellen aan extreme hitte of kou. Verwijderd van sterke oxidatiemiddelen opslaan.

7.3. Specifiek eindgebruik Niet beschikbaar.

RUBRIEK 8: Maatregelen ter beheersing van blootstelling/persoonlijke bescherming

8.1. Controleparameters

Grenswaarden voor beroepsmatige blootstelling Geen blootstellingsgrenswaarden vastgesteld voor de bestanddelen.

Biologische grenswaarden Geen biologische blootstellingsgrenswaarden vastgesteld voor de bestanddelen.

Aanbevolen monitoringsprocedures Niet beschikbaar.

Afgeleide dosis zonder effect (DNEL) Niet beschikbaar.

Voorspelde concentratie zonder effect (PNECS) Niet beschikbaar.

8.2. Maatregelen ter beheersing van blootstelling

Passende technische maatregelen Gebruiken in een goed-geventileerde omgeving.

Individuele beschermingsmaatregelen, zoals persoonlijke beschermingsmiddelen

Algemene informatie Gebruik persoonlijke beschermingsmiddelen om contact met huid en ogen zo veel mogelijk te beperken.

Bescherming van de ogen/het gezicht Niet noodzakelijk bij beoogd gebruik.

Bescherming van de huid

- Bescherming van de handen Niet beschikbaar.

- Andere maatregelen Beschermende handschoenen zijn niet noodzakelijk bij beoogd gebruik.

Bescherming van de ademhalingswegen Bij niet-beoogd gebruik (bijvoorbeeld na het morsen van een grote hoeveelheid) kan het dragen van stofbril en stofmasker noodzakelijk zijn.

Thermische gevaren Niet beschikbaar.

Hygiënische maatregelen Gebruiken volgens goede industriële hygiëne en veiligheid.

RUBRIEK 9: Fysische en chemische eigenschappen

9.1. Informatie over fysische en chemische basiseigenschappen

Verschijningsvorm	
Fysische toestand	Niet beschikbaar.
Vorm	Niet beschikbaar.
Kleur	Geel
Geur	Niet beschikbaar.
Geurdrempelwaarde	Niet beschikbaar.
pH	9.2
Smeltpunt/vriespunt	Niet beschikbaar.
Beginkookpunt en kooktraject	Niet bepaald
Vlampunt	> 93.33 °C (> 200.00 °F) Pensky-Martens geslotenbekertest
Verdampingssnelheid	Niet bepaald
Ontvlambaarheid (vast, gas)	Niet van toepassing.
Bovenste/onderste ontvlambaarheids- of explosiegrenswaarden	
Onderste ontvlambaarheidsgrenswaarde (%)	Niet bepaald
Bovenste ontvlambaarheidsgrenswaarde (%)	Niet beschikbaar.
Dampspanning	Niet bepaald
Relatieve dichtheid	Niet beschikbaar.
Oplosbaarheid	Oplosbaar in water
Verdelingscoëfficiënt (n-octanol/water)	Niet beschikbaar.
Zelfontbrandingstemperatuur	Niet bepaald
Ontledingstemperatuur	Niet beschikbaar.
Viscositeit	Niet van toepassing.
Ontploffingseigenschappen	Niet beschikbaar.
Oxiderende eigenschappen	Niet bepaald
9.2. Overige informatie	
VOV (gewichts%)	< 204 g/l

RUBRIEK 10: Stabiliteit en reactiviteit

10.1. Reactiviteit	Niet beschikbaar.
10.2. Chemische stabiliteit	Stabiel onder de aanbevolen opslagcondities.
10.3. Mogelijke gevaarlijke reacties	Zal niet gebeuren.
10.4. Te vermijden omstandigheden	Niet beschikbaar.
10.5. Chemisch op elkaar inwerkende materialen	Onverenigbaar met sterke basen en oxidatiemiddelen.
10.6. Gevaarlijke ontledingsproducten	Bij afbraak kan dit product vluchtige stikstofoxides, koolmonoxide, kooldioxide en/of koolwaterstoffen met een laag moleculair gewicht uitstoten. aldehyden, ketonen, waterstoffluoride, gefluoreerde koolwaterstoffen

---

RUBRIEK 11: Toxicologische informatie

Algemene informatie	Niet beschikbaar.
Informatie over waarschijnlijke blootstellingsrouten	
Inslikken	Niet beschikbaar.
Inhalatie	Niet beschikbaar.
Contact met huid	Niet beschikbaar.
Contact met ogen	Niet beschikbaar.
Verschijnselen	Niet beschikbaar.
11.1. Informatie over toxicologische effecten	

Bestanddelen	Soorten	Testresultaten
2-pyrrolidon (CAS 616-45-5)		
Acuut		
<i>Oraal</i>		
LD50	Cavia	6500 mg/kg
	Rat	6500 mg/kg
Diethyleenglycol (CAS 111-46-6)		
Acuut		
<i>Andere maatregelen</i>		
LD50	Konijn	2000 mg/kg
	Muis	22500 mg/kg
		9.6 g/kg
	Rat	7700 mg/kg
		7.7 g/kg
<i>Huid</i>		
LD50	Konijn	11890 mg/kg
<i>Oraal</i>		
LD50	Cavia	8700 mg/kg
		14 g/kg
	Hond	9000 mg/kg
	Kat	3300 mg/kg
	Konijn	26.9 g/kg
	Muis	23700 mg/kg
		13.3 g/kg
	Rat	12565 mg/kg
		15.6 g/kg
Huidcorrosie/-irritatie	Niet beschikbaar.	
Ernstig oogletsel/oogirritatie	Niet beschikbaar.	
Sensibilisatie van de luchtwegen	Niet beschikbaar.	
Huidsensibilisering	Niet beschikbaar.	
Mutageniteit in geslachtscellen	Niet beschikbaar.	
Kankerverwekkend-vermogen	Niet beschikbaar.	
Giftigheid voor de voortplanting	Niet beschikbaar.	
Specifieke doelorgaantoxiciteit bij eenmalige blootstelling	Niet beschikbaar.	
Specifieke doelorgaantoxiciteit bij herhaalde blootstelling	Niet beschikbaar.	
Aspiratiegevaar	Niet beschikbaar.	
Informatie over het mengsel versus informatie over de stof	Niet beschikbaar.	
Overige informatie	Deze inktformule is niet getest op toxicologische effecten. Zie sectie 2 voor mogelijke gevolgen voor de gezondheid en sectie 4 voor eerstehulpverlening.	

RUBRIEK 12: Ecologische informatie

Aquatische toxiciteit LC50/96h/Dikkopelrits => 750 mg/L

12.1. Toxiciteit

Bestanddelen	Soorten		Testresultaten
2-pyrrolidon (CAS 616-45-5)			
Aquatisch			
Kreeftachtigen	EC50	watervlo (daphnia pulex)	13.21 mg/l, 48 uren
Diethyleenglycol (CAS 111-46-6)			
Aquatisch			
Vis	LC50	Muskietenvisje (Gambusia affinis)	> 32000 mg/l, 96 uren
12.2. Persistentie en afbreekbaarheid	Niet beschikbaar.		
12.3. Bioaccumulatie	Niet beschikbaar.		
Verdelingscoëfficiënt n-octanol/water (log Kow)			
2-pyrrolidon		-0.85	
Bioconcentratiefactor (BCF)	Niet beschikbaar.		
12.4. Mobiliteit in de bodem	Niet beschikbaar.		
12.5. Resultaten van PBT- en zPzB-beoordeling	Geen PBT- of zPzB-stof of mengsel.		
12.6. Andere schadelijke effecten	Niet beschikbaar.		

RUBRIEK 13: Instructies voor verwijdering

13.1. Afvalverwerkingsmethoden

Restafval Niet beschikbaar.

Verontreinigde verpakking Niet beschikbaar.

EU-afvalcode Niet beschikbaar.

Verwijderingsmethoden / informatieover verwijdering Zorg ervoor dat verwijdering plaatsvindt in overeenstemming met landelijke, provinciale en gemeentelijke voorschriften. Dankzij het programma voor de recyclage van onderdelen van HP Planet Partners (trademark) kunnen originele onderdelen van HP Inkjet- en LaserJetprinters op een eenvoudige manier worden hergebruikt. Ga naar <http://www.hp.com/recycle> voor meer informatie. Daar kunt u ook nagaan of deze service in uw regio beschikbaar is.

RUBRIEK 14: Informatie met betrekking tot het vervoer

ADR

Niet gereguleerd als gevaarlijke goederen.

RID

Niet gereguleerd als gevaarlijke goederen.

ADN

Niet gereguleerd als gevaarlijke goederen.

IATA

Niet gereguleerd als gevaarlijke goederen.

IMDG

Niet gereguleerd als gevaarlijke goederen.

RUBRIEK 15: Regelgeving

15.1. Specifieke veiligheids-, gezondheids- en milieureglementen en -wetgeving voor de stof of het mengsel

EU-regelgeving

Verordening (EG) Nr. 1005/2009 betreffende de ozonlaag afbrekende stoffen, Bijlage I

Niet vermeld.

Verordening (EG) Nr. 1005/2009 betreffende de ozonlaag afbrekende stoffen, Bijlage II

Niet vermeld.

Verordening (EG) Nr. 850/2004 betreffende persistente organische verontreinigende stoffen, Bijlage I, als geamendeerd

Niet vermeld.

Verordening (EG) Nr. 689/2008 betreffende de in- en uitvoer van gevaarlijke chemische stoffen, Bijlage I, deel 1, als geamendeerd

Niet vermeld.

Verordening (EG) Nr. 689/2008 betreffende de in- en uitvoer van gevaarlijke chemische stoffen, Bijlage I, deel 2, als geamendeerd

Niet vermeld.

Verordening (EG) Nr. 689/2008 betreffende de in- en uitvoer van gevaarlijke chemische stoffen, Bijlage I, deel 3, als geamendeerd

Niet vermeld.

Verordening (EG) Nr. 689/2008 betreffende de in- en uitvoer van gevaarlijke chemische stoffen, Bijlage V, als geamendeerd

Niet vermeld.

Verordening (EG) Nr. 166/2006 Bijlage II Register inzake de uitstoot en overbrenging van verontreinigende stoffen

Niet vermeld.

Verordening (EG) Nr. 1907/2006 REACH Artikel 59(1) Kandidaatslijst als op het ogenblik gepubliceerd door de ECHA

Niet vermeld.

Autorisaties

Verordening (EG) Nr. 143/2011 Bijlage XIV Autorisatieplichtige stoffen

Niet vermeld.

Beperkingen op het gebruik

Verordening (EG) Nr. 1907/2006 REACH Bijlage XVII Stoffen die onderhevig zijn aan beperkingen met betrekking tot marketing en gebruik als geamendeerd

Niet vermeld.

Richtlijn 2004/37/EG betreffende de bescherming van de werknemers tegen de risico's van blootstelling aan carcinogene of mutagene agentia op het werk

Niet gereguleerd.

Richtlijn 92/85/EEG (Seveso II) betreffende de beheersing van de gevaren van zware ongevallen waarbij gevaarlijke stoffen zijn betrokken.

Niet gereguleerd.

Andere EU verordeningen

Richtlijn 96/82/EEG (Seveso II) betreffende de beheersing van de gevaren van zware ongevallen waarbij gevaarlijke stoffen zijn betrokken

Niet gereguleerd.

Richtlijn 98/24/EG betreffende de bescherming van de gezondheid en de veiligheid van werknemers tegen risico's van chemische agentia op het werk

Diethyleenglycol (CAS 111-46-6)

Richtlijn 94/33/EG betreffende de bescherming van jongeren op het werk

Niet gereguleerd.

Overige regelgeving

Alle chemische stoffen in dit HP-product zijn gemeld of zijn vrijgesteld van melding onder de wetten betreffende de melding van chemische stoffen, in de volgende landen: VS(TSCA), EU (EINECS/ELINCS), Zwitserland, Canada (DSL/NDSL), Australië, Japan, Filipijnen, Zuid-Korea, Nieuw-Zeeland en China.

Nationale regelgeving

Niet beschikbaar.

15.2. Chemischeveiligheidsbeoordeling

Niet beschikbaar.

RUBRIEK 16: Overige informatie

Referenties

Niet beschikbaar.

De volledige tekst van alle waarschuwingen of R-zinnen en H-gevenaanduidingen in de Paragrafen 2 tot en met 15

R22 Schadelijk bij inslikken.
R36 Irriterend voor de ogen.
R36/37/38 Irriterend voor de ogen, de ademhalingswegen en de huid.

H302 Schadelijk bij inslikken.
H315 Veroorzaakt huidirritatie.
H319 Veroorzaakt ernstige oogirritatie.
H335 Kan irritatie van de luchtwegen veroorzaken.

Revisie-informatie

RUBRIEK 2: Identificatie van de gevaren: 2.3. Andere gevaren

Trainingsinformatie

Niet beschikbaar.

Afwijzing van aansprakelijkheid

Dit document met veiligheidsinformatie wordt kosteloos beschikbaar gesteld aan klanten van Hewlett-Packard Company. De hierin geboden informatie is de meest recente die bij opstelling van het document bekend is aan Hewlett-Packard Company en wordt door haar geacht juist te zijn. De inhoud mag niet worden opgevat als een garantie dat de beschreven producten specifieke eigenschappen bezitten, of geschikt zijn voor bepaalde doeleinden. Het document is opgesteld overeenkomstig de wettelijke vereisten die gelden in de onder Sectie 1 hierboven genoemde jurisdictie, en kan mogelijk niet voldoen aan de wettelijke vereisten in andere landen

Informatie van de fabrikant

Hewlett-Packard Company
3000 Hanover Street
Palo Alto, California 94304-1112 US
(Direct) 1-503-494-7199
(Gratis binnen de V.S.) 1-800-457-4209

Verklaring van afkortingen

ACGIH	American Conference of Governmental Industrial Hygienists
CAS	Chemical Abstracts Service
CERCLA	Comprehensive Environmental Response Compensation and Liability Act
CFR	Code of Federal Regulations
COC	Cleveland openbekertest
Amerikaanse Departement van Transport (DOT)	Department of Transportation
EPCRA	Emergency Planning and Community Right-to-Know Act (ook wel SARA genaamd)
IARC	Het ""International Agency for Research on Cancer"" : Internationaal kankerinstituut
NIOSH	National Institute for Occupational Safety and Health
NTP	Het ""National Toxicology Program"" (nationaal vergiften programma)
OSHA	Occupational Safety and Health Administration
PEL (Toelaatbare concentratie voor blootstelling)	Grenswaarde voor toegestane blootstelling
RCRA	De ""Resource Conservation and Recovery Act"", wetgeving over terugwinning en behoud van grondstoffen
REC	Aanbevolen
REL	Aanbevolen grenswaarde voor blootstelling
SARA	Superfund Amendments and Reauthorization Act of 1986
TGG 15 min.	Grenswaarde voor kortdurende blootstelling
TCLP: <waarde>	Toxicity Characteristics Leaching Procedure
MAC	Grenswaarde voor kortdurende blootstelling
TSCA	De ""Toxic Substances Control Act"" (Beheer van giftige stoffen)
VOV	Vluchtige organische stoffen